

„Transparency International“ Lietuvos skyriaus (TILS) pasiūlymai ir pastebėjimai dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl 2022-2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2022-2025 metų plano patvirtinimo projekto

2022 m. lapkričio 29 d.

„Transparency International“ Lietuvos skyrius peržiūrėjo 2022 m. lapkričio 22 d. atsiųstą LR Vyriausybės nutarimo dėl 2022-2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais (toliau – Darbotvarkė) įgyvendinimo 2022-2025 metų plano projektą.

TILS primena, jog Darbotvarkės strateginis tikslas – sukurti korupcijai atsparią aplinką viešajame ir privačiame sektoriuose. Jos uždaviniai:

- stiprinti gyventojų antikorupcinį sąmoningumą;
- skatinti atsparumo korupcijai standartų diegimą privačiame sektoriuje;
- plėtoti antikorupcines kompetencijas viešajame sektoriuje;
- skatinti visuomenės informavimo priemonių antikorupcinį vaidmenį.

Atsižvelgiant į tai, TILS teikia šiuos pastebėjimus:

Ne visos atsakingos institucijos yra nusimačiusios antikorupcinius tikslus. Pavyzdžiui, dvi ministerijos (Energetikos ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) nėra nurodžiusios nei vienos priemonės Darbotvarkės įgyvendinimo plane.

Darbotvarkės įgyvendinimo plane stambiosios korupcijos prevencijai skiriamas tik minimalus dėmesys, nors pagal valstybės keliamus tikslus yra aišku, kad tai turėtų būti vienas iš esminių prioritetų.

Trūksta aiškumo, kaip priemonės, numatytos Darbotvarkės įgyvendinimo plane, padės pasiekti numatytus Darbotvarkės poveikio rodiklius. Pavyzdžiui, kaip institucijų atliekamos analizės tiesiogiai prisidės prie gyventojų pasitikėjimo augimo ar keis jų požiūrį į korupcijos mastą šalyje.

Taip pat nėra aišku, kokiais rodikliais remiantis atsakingos institucijos matuos įgyvendinamų priemonių bei veiklų sėkmę ir jų veiksmingumą. Pavyzdžiui:

- 26 iš 73 priemonių yra susijusios su teisės aktų projektais ir/ar įstatymų pakeitimais, kurių sėkmės rodiklis – teisės aktų skaičius. Šiuos priemonių rodiklius nurodo 21 atsakinga institucija (suplanuota lėšų suma: 335,02 tūkst. eurų (šias lėšas Darbotvarkės įgyvendinimo plane nurodė 1 institucija)).
- 10 iš 73 priemonių yra susijusios su institucijų vykdomomis analizėmis, jų sėkmės rodiklis – atliktos analizės. Šiuos priemonių rodiklius nurodo 17 atsakingų institucijų (suplanuota lėšų suma: 100 tūkst. eurų (1 institucija)).

- 9 iš 73 priemonių yra susijusios su mokymais ar seminarais, jų sėkmės rodiklis – surengtų mokymų bei juose dalyvavusių asmenų skaičius. Šiuos priemonių rodiklius nurodo 7 atsakingos institucijos (suplanuota lėšų suma: 1,8 mln. eurų (2 institucijos)).
- 7 iš 73 priemonių yra susijusios su naujų informacinių technologijų sistemų, įrankių diegimu bei tobulinimu, jų sėkmės rodiklis – įdiegtos arba atnaujintos sistemos. Šiuos priemonių rodiklius nurodo 8 atsakingos institucijos (suplanuota lėšų suma: 2,9 mln. eurų (visos 8 institucijos)).
- 3 iš 73 priemonių yra susijusios su socialinėmis kampanijomis, skirtomis gyventojų švietimui, jų sėkmės rodiklis – socialinių kampanijų skaičius. Šiuos priemonių rodiklius nurodo 4 atsakingos institucijos (suplanuota lėšų suma: 153 tūkst. eurų (2 institucijos)).

Atsižvelgiant į šiuos pastebėjimus, TILS siūlo peržiūrėti numatytas priemones ir jų matavimo rodiklius, kad jos leistų pasiekti labiau pamatuotų korupcijos prevencijos tikslų.

TILS remiasi požiūriu, kad Nacionalinė darbotvarkė korupcijos prevencijos klausimais 2022-2033 metams turėtų būti grindžiama siekiu „skaidrumas per patirtis“, o ją įgyvendinantys subjektai būtų skatinami:

- įtraukti savo bendruomenės ar įstaigos atstovus į antikorupcinių prioritetų nustatymą, priemonių juos įgyvendinti ir skaidrumo standartų kūrimą, pasirinkimą bei įgyvendinimą;
- siekti pamatuojamų ir įgyvendinamų rezultatų;
- reguliariai matuoti antikorupcinį pokytį organizacijų ir atskirų sektorių lygmenyje, prioritetą teikiant žmonių antikorupcinio elgesio pokyčio matavimui;
- antikorupcinį pokytį kurti skatinant gerųjų pavyzdžių bendruomenėse kūrimą ir tarpusavio organizacijų bendradarbiavimą ir dalijimąsi duomenimis;
- reguliariai rinkti, sisteminti ir skelbti duomenis, kiek finansinių ir žmogiškųjų išteklių organizacija skiria korupcijos prevencijai.